

Sygn. akt IV CSK 189/08

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 września 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

SSN Dariusz Zawistowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa V.(...) Spółki z o.o. w W. poprzednio W.(...) Spółki z o.o. w K.
przeciwko (...) Zakładowi Ubezpieczeń SA w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 4 września 2008 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 7 grudnia
2007 r., sygn. akt I ACa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok oraz znosi postępowanie objęte protokołem rozprawy z
dnia 7 grudnia 2007 r. i przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego
rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 27 lutego 2006 r. uchylił wydany wcześniej
wyrok zaoczny i oddalił powództwo o zapłatę 434611,80 zł z należnościami ubocznymi
wniesione przez W.(...) [obecnie V.(...) sp. z o.o. w K.] przeciwko (...) Zakładowi
Ubezpieczeń S.A. w W.

Sąd ten ustalił, że strony w dniu 6 listopada 2000 r. zawarły umowę ubezpieczenia kredytu kupieckiego z limitem w wysokości 700 000 zł. Udział własny powoda wynosił 15% wierzytelności podlegającej ubezpieczeniu. W 2002 r. powód wystawił swojemu dłużnikowi spółce G.(...) dwie faktury, które zostały zapłacone po upływie 50 dni od terminu ich płatności, o czym powód nie zawiadomił strony pozwanej. W 2003 r. powód wystawił 5 kolejnych faktur, które nie zostały zapłacone a należność powoda z tego tytułu wynosi łącznie 442 774,60 zł.

Sąd Okręgowy uznał powództwo za bezzasadne w świetle warunków umowy ubezpieczenia, która przewidywała, że po upływie terminu 50 dni liczonego od dnia wymagalności świadczenia dla dłużnika, ochrona ubezpieczeniowa ustaje co do wierzytelności później powstałych, jeżeli strona pozwana nie wyraziła zgody na ich objęcie ochroną ubezpieczeniową. Taka sytuacja miała miejsce w 2002 r. i później powstałe wierzytelności powoda nie były już objęte ochroną na podstawie umowy ubezpieczenia.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 7 listopada 2006 r. oddalił apelację powoda. W wyniku wniesionej przez niego skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania. Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd drugiej instancji również oddalił apelację powoda.

Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że powód nie wykazał, aby udzielił swojemu kontrahentowi rabatu co do jednej z faktur wystawionych w 2002 r. lub zwolnił go częściowo z długu objętego tą fakturą. Uznał również, że strony w umowie ubezpieczenia przyjęły, że ochrona ubezpieczeniowa nie powstaje w odniesieniu do wierzytelności powstałych w późniejszym okresie, w razie przekroczenia maksymalnego okresu ubezpieczenia kredytu określonego w umowie. Nie miała znaczenia wysokość kwoty niezapłaconej przez dłużnika w terminie 50 dni od daty wymagalności ubezpieczonej wierzytelności. Powód nie miał podstaw do zachowania na poczet swojej wierzytelności powstałej w 2002 r. zaliczki wpłaconej później przez G.(...) SA. Dłużnik wskazał bowiem z jakiego tytułu dokonuje wpłaty. Nie miał w tym wypadku zastosowania art. 451 k.c., gdyż umowa ubezpieczenia nie mogła zmieniać zasady zachowania przez powoda świadczeń spełnianych przez jego dłużnika. Wobec stwierdzonych opóźnień po stronie dłużnika powoda w zapłacie faktur wystawionych w 2002 r. nie były objęte umową ubezpieczenia wierzytelności, których dotyczył pozew i w związku z tym nie miało podstaw żądanie dochodzone przez powoda.

Skarga kasacyjna powoda została oparta o obie podstawy określone w art. 398³ k.p.c. W ramach podstawy naruszenia prawa materialnego skarżący zarzucił obrazę art. 65 § 1 i k.c., art. 12 ust. 3 i 4 w zw. z art. 247 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej, art. 75 § 1 k.c., 815 § 2 i 3 k.c. oraz art. 5 k.c. W ramach zaś podstawy naruszenia przepisów postępowania zarzucił obrazę art. 387 § 3 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., art. 214 § 1 k.p.c. w zw. z art. 224 § 1, 225, 210 § 1 i 391 § 1 k.p.c., a także art. 328 § 2 k.p.c. W oparciu o te zarzuty wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności, z uwagi na swoje znaczenie procesowe, podlegały rozpoznaniu zarzuty naruszenia przepisów postępowania, które zdaniem skarżącego spowodowały pozbawienie powoda możliwości obrony jego praw. Tego rodzaju sytuacja powoduje nieważność postępowania (art. 379 pkt 5).

Nie można podzielić stanowiska skarżącego, że tego rodzaju skutek spowodowało zaniechanie doręczenia powodowi przez Sąd Apelacyjny odpisu wyroku Sądu Najwyższego. Mogło to wpłynąć na sposób zapoznania się z motywami wyroku Sądu Najwyższego, ale nie na pozbawienie takiej możliwości, a tym samym pozbawienie z tego powodu możliwości obrony praw, skoro wyrok znajdował się w aktach sprawy, a strona powodowa miała świadomość, że takie orzeczenie zapadło.

Skarżący podniósł natomiast zasadnie, że Sąd Apelacyjny wadliwie oddalił wnioski o odroczenie rozprawy, na której strona powodowa nie była reprezentowana przez żadnego ze swoich pełnomocników. W motywach uzasadnienia zaskarżonego wyroku Sąd drugiej instancji odniósł się do tego wniosku i stwierdził, że nie było podstaw do jego uwzględnienia w sytuacji, gdy był on uzasadniany chorobą jedynie jednego z pełnomocników powoda, a zawiadomienie o terminie rozprawy powoda było prawidłowe. Powyższe stanowisko oraz treść protokołu rozprawy z dnia 7 grudnia 2007 r. wskazują, że Sąd Apelacyjny oddalając wniosek powoda pominął ocenę pisma drugiego z pełnomocników powoda, który już w piśmie noszącym datę wcześniejszą niż wniosek o odroczenie rozprawy, usprawiedliwił swoje niestawiennictwo na rozprawie w dniu 7 grudnia 2007 r. Faktycznie zatem usprawiedliwione zostało niestawiennictwo na tej rozprawie obojga pełnomocników powoda, czego Sąd Apelacyjny nie uwzględnił. Rozprawa w dniu 7 grudnia 2007 r. poprzedzała bezpośrednio wydanie zaskarżonego wyroku. W tej sytuacji wadliwe rozpoznanie i związane z tym oddalenie wniosku o odroczenie rozprawy spowodowało istotnie pozbawienie powoda możliwości obrony

praw. Z tego też względu skarga kasacyjna podlegała uwzględnieniu na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., co spowodowało także konieczność zniesienia postępowania przeprowadzonego przez Sąd Apelacyjny przy ponownym rozpoznaniu sprawy (art. 386 § 2 w zw. z art. 398²¹ k.p.c.). W tej sytuacji bezprzedmiotowe stało się rozpoznanie pozostałych zarzutów zawartych w skardze kasacyjnej, dotyczących zarówno naruszenia innych przepisów postępowania, jak i przepisów prawa materialnego.